

УДК 349.2

DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-18-01-17>

ПРАВОВІ НАПРЯМКИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ У СФЕРІ АДАПТАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАВОЗАСТОСОВОЇ ПРАКТИКИ ДО МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ СТАНДАРТІВ

LEGAL AREAS OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE INTERNATIONAL LABOR ORGANIZATION IN THE FIELD OF ADAPTING LABOR LEGISLATION AND LAW ENFORCEMENT PRACTICE TO INTERNATIONAL LABOR STANDARDS

Роман Гаврік

Кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0003-1557-0594

Roman Havrik

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Constitutional, Administrative and Financial Law,
Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of Management and Law,
Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1557-0594
gavrik.roman@gmail.com

*В науковій статті автор провів наукове дослідження основних напрямків співробітництва з органами публічної адміністрації України, фізичними та юридичними особами у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів. У науковій статті встановлено, що правовою основою співробітництва Міжнародної Організації Праці із центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, профспілками, громадськими організаціями є рамкова Програма гідної праці для України. Зазначено наступні аспекти співробітництва Міжнародної Організації Праці та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів: а) участь представників України у розробці конвенцій та рекомендацій Міжнародної Організації Праці; б) звітування держав-членів Міжнародної Організації Праці про вжиті заходи для реалізації конвенцій, до яких він приєднався, що проводиться щорічно; в) проведення інспекційних візитів Міжнародної Організації Праці до України як держави-члена з метою перевірки виконання нею своїх зобов'язань, викладених у конвенціях Міжнародної Організації Праці, ратифікованих Україною; г) тристоронні консультації, тематичні зустрічі, наради та засідання щодо розробки проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на імплементацію положень конвенцій та рекомендацій Міжнародної Організації Праці у національне законодавство України, висловлення зауважень до існуючих нормативно-правових актів або їх проєктів; д) заходи, що проводяться з метою пом'якшення впливу війни на трудові відносини, умови праці та рівень зайнятості; е) заходи, що проводяться в межах Проєктів Представництва ЄС в Україні, Міністерства економіки України та Міжнародної Організації Праці, в тому числі щодо покращення умов праці і подолання незадекларованої праці, забезпечення безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні. У науковій статті зазначається, що експерти Міжнародної Організації Праці брали участь у законопроєктній (нормотворчій) діяльності із реформування трудового законодавства України і приведення його до міжнародних трудових стандартів (в тому числі у розробці проєкту Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» і проєкту Трудового кодексу України).
Ключові слова: міжнародні трудові стандарти; конвенція; рекомендація; інспекційні візити; Програма гідної праці для України; безпечна, здорова та задекларована праця.*

In the scientific article, the author conducted a scientific study of the main areas of cooperation with public administration bodies of Ukraine, individuals and legal entities in the field of adapting labor legislation and law enforcement practice to international labor standards. The scientific article established that the legal basis for cooperation between the International Labor Organization with central and local executive bodies, local governments, trade unions, and public organizations is the Decent Work Framework Program for Ukraine. The following aspects of cooperation between the International Labor Organization and Ukraine in the field of adapting labor legislation and law enforcement practice to international labor standards are indicated: a) participation of representatives of Ukraine in the development of conventions and recommendations of the International Labor Organization; b) reporting by member states of the International Labor Organization on measures taken to implement the conventions to which it has acceded, which is carried out annually; c) conducting inspection visits of the International Labor Organization to Ukraine as a member state in order to verify its implementation of its obligations set out in the conventions of the International Labor Organization ratified by Ukraine; d) trilateral consultations, thematic meetings, conferences and sessions on the development of draft regulatory legal acts aimed at implementing the provisions of the conventions and recommendations of the International Labor Organization into the national legislation of Ukraine, expressing comments on existing regulatory legal acts or their drafts; e) measures taken to mitigate the impact of the war on labor relations, working conditions and the level of employment; f) measures taken within the framework of the Projects of the EU Delegation to Ukraine, the Ministry of Economy of Ukraine and the International Labor Organization, including on improving working conditions and overcoming undeclared work, ensuring safe, healthy and declared work in Ukraine. The scientific article notes that experts from the International Labor Organization participated in legislative (normative) activities to reform the labor legislation of Ukraine and bring it into line with international labor standards (including in the development of the draft Law of Ukraine "On the Safety and Health of Workers at Work" and the draft Labor Code of Ukraine).

Key words: international labor standards; convention; recommendation; inspection visits; Decent Work Agenda for Ukraine; safe, healthy and declared work.

ВСТУП

Україна як соціальна та правова держава вже з моменту прийняття Конституції України взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення та захисту прав та свобод людини і громадянина, в тому числі трудових прав громадян України, іноземців та осіб без громадянства як працівників. З цією метою у законодавство України та правозастосовчу практику активно впроваджуються міжнародні стандарти у сфері праці, її охорони, створені Міжнародною Організацією Праці (надалі за текстом – МОП) на рівні конвенцій та рекомендацій. Зважаючи на те, що останні є частиною права Європейського Союзу (надалі за текстом – ЄС) та законодавства окремих держав-членів цього економічного та політичного утворення, Україна як держава-кандидат у члени ЄС забезпечує адаптацію свого трудового законодавства як до вимог права ЄС, так і до стандартів МОП. В цьому аспекті залишається важливою вивчення співробітництва України та МОП у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів. МОП як міжнародна організація та спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй сприяє встановленню та реалізації міжнародних стандартів у сфері праці, які забезпечують гідні умови для працівників. Україна як член МОП, активно співпрацює з організацією для покращення умов праці та захисту прав працівників (в тому числі в напрямку впровадження норм щодо безпеки праці, рівності можливостей та соціального захисту працівників, в тому числі забезпечення принципу рівних прав чоловіків і жінок у сфері праці), забезпечення їх прав у частині урегулювання робочого часу та часу відпочинку, підстав припинення трудового договору, дисципліни та оплати праці. Вивчення напрямків такої співробітництва, таких як участь МОП у розробці проектів нормативно-правових актів у сфері праці, в тому числі проекту Трудового кодексу України, правова експертиза проектів актів трудового законодавства, моніторинг дотримання трудових прав Україною як державою-членом МОП, є важливим та актуальним, особливо в контексті правового режиму воєнного стану для забезпечення балансу між обмеженням прав особи з мотивів національної безпеки і громадського порядку та збереженням соціального характеру правовідносин між державою та працівниками. У зв'язку із цим актуальним і важливим завданням залишається вивчення основних напрямків співробітництва України та МОП у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Проблематика правового статусу МОП та її співробітництва з Україною у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів розглянута багатьма науковцями. Автори Л. О. Остапенко, Н. В. Дубчук, О. В. Павлишин та Ю. С. П'яніков [1] дослідили питання правового статусу МОП як спеціалізованої установи Організації Об'єднаних Націй, її структури та повноважень щодо розробки конвенцій та рекомендацій, заслуховування звітів держав-членів про вжиті заходи щодо реалізації конвенцій МОП, здійснення інспекційних візитів до держав-членів. Дослідник О. О. Антонюк [2] детально розкриває сутність конвенцій та рекомендацій МОП як джерел міжнародного правового регулювання трудових відносин, а також напрямки впливу МОП на національне законодавство держав-членів. Питання правової природи Конвенцій МОП також досліджувалося А. М. Островецьким [3]; науковець також дослідив зміст основного програмного документу, що урегулює питання співпраці МОП та України, а саме: Програми гідної праці. Питання впливу правових документів МОП на національне трудове законодавство України досліджене М. М. Клемпарським [4] та О. В. Назимко [4; 5]; науковцями проаналізовано сутність зобов'язань держав-членів МОП щодо врахування її конвенцій під час урегулювання соціально-трудова відносин. Окремі проблемні аспекти забезпечення дотримання міжнародних трудових стандартів, прийнятих під егідою МОП в умовах правового режиму воєнного стану та відповідності спеціального трудового законодавства, прийнятого в період дії цього правового режиму стандартам МОП досліджене А. М. Павловським [6]. Окремі напрямки співробітництва МОП та України досліджувалися Г. Г. Добровольською [7], В. Л. Качурінером [8], Е. В. Мамонтовою [9], А. І. Кормичем [9], О. М. Вівсянником [10], С. В. Омелянчиком [11; 12], О. В. Старчук [11], С. Ю. Писаренко [11; 12], І. В. Пелех [12]. Зокрема, Г. Г. Добровольська [7] дослідила напрямки співробітництва профспілкових організацій України та МОП в умовах правового режиму воєнного стану, зокрема обговорення та аналіз проблем, що виникають у сфері трудових правовідносин в Україні, залучення допомоги міжнародних партнерів в організації тренінгів, реалізації освітніх проектів з метою зміцнення вітчизняного профспілкового руху та соціального діалогу в Україні. У науковому дослідженні В. Л. Качурінера [8] досліджено зміст діяльності МОП щодо забезпечення права на свободу мирних зібрань та об'єднань, в тому числі через урегулювання участі працівників у діяльності профспілок, а також у колективних трудових спорах, впровадження цих положень у національне законодавство держав-членів МОП. Науковцями Е. В. Мамонтовою та А. І. Кормичем [9] досліджено напрямки співробітництва МОП з Україною у контексті співпраці України з цією та іншими міжнародними організаціями в умовах російської агресії. У дослідженні О. М. Вівсянника проаналізовані напрямки співробітництва України з МОП та іншими міжнародними організаціями щодо вдосконалення системи охорони здоров'я та безпеки праці [10]. Авторським колективом – С. В. Омелянчиком, О. В. Старчук, І. В. Пелех та С. Ю. Писаренко досліджені напрямки співробітництва України та МОП з питання урегулювання праці громадян України за кордоном та реалізації принципу гідної праці [11; 12]. Окремі напрямки співробітництва України, МОП із ЄС в контексті забезпечення профілактики незадекларованої праці, адаптації національного законодавства про працю та охорону праці до законодавства ЄС та стандартів МОП стали предметом наукового дослідження Л. Г. Богуш [13], О. П. Горбаня [14], І. М. Павліченко [14] та О. В. Старчук [14]. У дослідженні використано висновки та узагальнення теоретичних напрацювань для визначення понять та категорій, зокрема аналізу наявної нормативно-правової бази щодо визначення напрямків співробітництва МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою цієї наукової статті є наукове дослідження основних напрямків співробітництва МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Емпіричний метод надав можливість зібрати необхідні дані щодо прикладів взаємодії МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжна-

родних трудових стандартів. Метод спостереження дозволив опрацювати праці українських науковців щодо згаданої тематики наукового дослідження. Для формулювання власної правової позиції щодо переліку основних напрямків взаємодії МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів застосовано спеціально-юридичний метод наукового дослідження. Через поєднання цих методів стаття пропонує комплексне розуміння вище-вказаної проблеми.

РЕЗУЛЬТАТИ

Як правильно зазначається у науковій літературі МОП виступає значущим суб'єктом міжнародного права, спрямованим на сприяння соціальному прогресу, економічному розвитку та захисту прав працівників [1]. З цією метою МОП активно співпрацює з урядами, роботодавцями, профспілками та іншими зацікавленими сторонами для розв'язання трудових і соціальних питань [2, с. 67]. Для здійснення відповідного співробітництва МОП має відповідні повноваження та правовий статус. З одного боку, це міжнародна організація, що є спеціалізованою установою Організації Об'єднаних Націй, під егідою якої приймаються два типи міжнародних документів, що надалі є базою для адаптації трудового законодавства держав-членів МОП до міжнародних стандартів: а) конвенції, що є обов'язковими для врахування і встановлюють мінімальні стандарти у сфері праці [2, с. 67; 9, с. 129]; б) рекомендації, які можуть бути враховані державою-членом МОП, виступають як пропозиції, що містять рекомендації щодо впровадження відповідних норм у національне законодавство, уточнюють і доповнюють положення Конвенцій, надаючи країнам можливість реалізувати міжнародні стандарти, впливаючи на національне законодавство і практику [8, с. 874]. З іншого боку, МОП є організацією, яка може забезпечити виконання приписів конвенцій, прийнятих під її егідою через застосування двох механізмів: а) звітування держав-членів МОП про вжиті заходи для реалізації конвенцій, до яких він приєднався, що проводиться щорічно; б) проведення інспекційних візитів до держав-членів з метою перевірки виконання ними своїх зобов'язань [1]. Вище викладені засоби забезпечення виконання конвенцій МОП, ратифікованих Україною як державою-членом можемо назвати формами співробітництва МОП, оскільки наша держава у разі виявлення випадків невиконання окремих положень конвенцій, що є мінімальними стандартами праці (міжнародними трудовими стандартами) [6, с. 437; 14, с. 5], повинна в подальшому провести заходи щодо усунення таких порушень та звітувати про це. В цьому, інспекційні візити до держав-членів МОП відрізняються від проведення самостійної перевірки стану дотримання мінімальних стандартів з праці Україною експертами Комітету експертів із застосування конвенцій та рекомендацій та Комітету зі свободи об'єднання. Коментарі Комітету експертів із застосування конвенцій та рекомендацій і висновки Комітету зі свободи об'єднання не є обов'язковими, на відміну від висновків, складених на підставі інспекційних візитів. В той же час, вони мають високий авторитет для тлумачення та застосування як конвенцій, так і норм національного права [15]. Виконання Україною зобов'язань щодо усунення виявлених порушень може бути здійснене через вчинення комплексу організаційно-правових заходів, в тому числі ратифікацію або ж постійне, іноді затяжне удосконалення вітчизняного трудового законодавства [5, с. 67].

Правовою основою співробітництва МОП із центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, профспілками, громадськими організаціями є рамкова Програма гідної праці для України, що приймається на строк до чотирьох років і містить окремі напрямки спільної діяльності МОП та України, які різняться залежно від програми; у програмі за 2016-2019 роки співробітництво МОП та України здійснюється з питань сприяння зайнятості та розвитку сталого підприємництва задля стабільності та зростання, сприяння ефективному соціальному діалогу, покращення соціального захисту й умов праці [3, с. 205], у програмі за 2020-2024 роки – з питань розвитку соціального діалогу, поліпшення умов праці та соціального захисту, забезпечення інклюзивної та продуктивної зайнятості [12]. З метою забезпечення завдань, визначених Програмою гідної праці для України на відповідний період, МОП та органи державної влади, місцевого самоврядування, профспілкові та громадські організації здійснюють спільну діяльність у правотворчій, правозастосовчій та інформаційно-методичній сферах. Крім того, Програма гідної праці для України на відповідний період крім завдань передбачає механізми моніторингу та оцін-

ки виконання Наглядовою радою Програми гідної праці [3, с. 206]. Станом на сьогодні діє відповідна Програма гідної праці для України на 2020-2024 роки, крім того ведеться робота щодо підготовки нової Програми на 2026-2029 роки. В межах Програми гідної праці для України на 2020-2024 роки, а також попередніх Програм гідної праці було реалізовано 8 проєктів спільно з Програмою Розвитку ООН, 2 проєкти спільно з Об'єднаною програмою ООН з ВІЛ/СНІД та Фондом ООН в сфері народонаселення та 1 проєкт у співпраці з Міжнародною організацією з міграції [10, с. 161].

Одним із результатів Програми гідної праці для України на 2020-2024 роки є перегляд національного законодавства на основі рекомендацій МОП в частині підвищення спроможності соціальних партнерів та зміну законодавства щодо рівної винагороди за працю однакової цінності, усунення ґендерної дискримінації, забезпечення дотримання трудових прав та умов життя [12]. Отже, поглиблення міжнародного співробітництва через повноцінну імплементацію стандартів та конвенцій МОП у національне законодавство є важливим напрямком роботи України та МОП відповідно до положень Програм гідної праці для України на відповідний [11]. Як зазначають М. М. Клемпарський та О. В. Назимко, не усі конвенції, прийняті під егідою МОП ратифіковані, а вже положення вже ратифікованих конвенцій не імplementовані в національне трудове законодавство [4, с. 60-61]. А лише в такому випадку можна говорити про набуття нормами відповідних конвенцій статусу невід'ємної, обов'язкової складової частини національного трудового законодавства [5, с. 70]. В цьому аспекті можемо зазначити на тому, що експерти МОП брали участь у законопроектній (нормотворчій) діяльності із реформування трудового законодавства України і приведення його до вимог та стандартів МОП, зокрема при розробці проєкту Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» і проєкту Трудового кодексу України. В межах діяльності із розробки зазначених законопроектів проводяться відповідні тристоронні консультації, тематичні зустрічі, наради та засідання. Крім того, співробітництво МОП з Україною провадиться за посередництва та за кошти Представництва ЄС в Україні, зокрема протягом 2017-2023 року були реалізовані проєкти «Зміцнення адміністрації праці з метою покращення умов праці і подолання незадекларованої праці» та «На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні», в межах яких проводилася крім законопроектної діяльності, також діяльність щодо проведення тренінгів з безпеки та здоров'я працівників для інспекторів праці, діяльність із розробки інформаційних та методичних матеріалів щодо безпеки і здоров'я на роботі (у формі спільних засідань, консультацій, тренінгів) [7, с. 49; 13, с. 14-15; 16; 17; 18; 19].

ДИСКУСІЯ

Попри широкий науковий дискурс, поза увагою дослідників залишається питання переліку напрямків співробітництва МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів. Наявні наукові дослідження розкривають лише окремі напрямки такого співробітництва і не є комплексними дослідженнями.

ВИСНОВКИ

На підставі вище викладеного наукового дослідження, можемо визначити наступні напрямки співробітництва МОП та України у сфері адаптації трудового законодавства і правозастосовчої практики до міжнародних трудових стандартів: а) участь представників України у розробці конвенцій та рекомендацій МОП; б) звітування держав-членів МОП про вжиті заходи для реалізації конвенцій, до яких він приєднався, що проводиться щорічно; в) проведення інспекційних візитів МОП до України як держави-члена з метою перевірки виконання нею своїх зобов'язань, викладених у конвенціях МОП, ратифікованих Україною; г) тристоронні консультації, тематичні зустрічі, наради та засідання щодо розробки проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на імплементацію положень конвенцій та рекомендацій МОП у національне законодавство України, висловлення зауважень до існуючих нормативно-правових актів або їх проєктів; д) заходи, що проводяться з метою пом'якшення впливу війни на трудові відносини, умови праці та рівень зайнятості; е) заходи, що проводяться в межах Проєктів Представництва ЄС в Україні, Міністерства економіки України та МОП, в тому числі щодо покращення умов праці і подолання незадекларованої праці, забезпечення безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ostapenko, L. O., Dubchuk, N. V., Pavlyshyn, O. V., & Pianikov, Yu. S. (2024). Osoblyvosti diialnosti Mizhnarodnoi Orhanizatsii Pratsi, yak subiekta trudovoho prava [Peculiarities of the International Labor Organization as a subject of labor law]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 39. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14007136> [In Ukrainian].
2. Antoniuk, O. O. (2024). Pravovyi status Mizhnarodnoi Orhanizatsii Pratsi [Legal status of the International Labor Organization]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, 40, 65-69. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10352327> [In Ukrainian].
3. Ostroverkh, A. M. (2019). Konventsii Mizhnarodnoi Orhanizatsii Pratsi yak dzherela trudovoho prava [Conventions of the International Labor Organization as sources of labor law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 6, 204-206. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-6/47> [In Ukrainian].
4. Klemparskyi, M., & Nazymko, O. (2021). Sposoby zastosuvannya mizhnarodnykh trudovykh standartiv i natsionalnogo trudovoho zakonodavstva [Ways of applying international labor standards and national labor legislation]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 5, 57-62. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.5.10> [In Ukrainian].
5. Nazymko, O. V. (2019). Zoboviazannia derzhavy stosovno vrakhuvannya norm mizhnarodnogo trudovoho prava pid chas rehuliuвання sotsialno-trudovykh vidnosyn [Obligations of the state to take into account the norms of international labor law when regulating social and labor relations]. *Pravovyi chasopys Donbasu – Legal Journal of Donbass*, 2, 65-71. <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-67-2-65-71> [In Ukrainian].
6. Pavlovskiy, A. M. (2025). Analiz transformatsii trudovoho zakonodavstva Ukrainy na vidpovidnist pravu YeS ta konventsiiam i rekomendatsiiam MOP [Analysis of the transformation of Ukrainian labor legislation for compliance with EU law and ILO conventions and recommendations]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*, 2, 431-436. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.62> [In Ukrainian].
7. Dobrovol'ska, H. (2025). Osnovni vektory mizhnarodnoi diialnosti ukraïnskykh profspilok v umovakh voïennoho stanu [Main vectors of international activity of Ukrainian trade unions under martial law]. *Litopys Volyni – Chronicle of Volyn*, 32, 47-51. <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.32.08> [In Ukrainian].
8. Kachuriner, V. L. (2025). Rol Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi u zabezpechenni prava na svobodu myrnykh zibran ta obiednan [The role of the International Labor Organization in ensuring the right to freedom of peaceful assembly and association]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Law*, 1, 871-875. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.145> [In Ukrainian].
9. Mamontova, E. V., & Kormych, A. I. (2024). Spivpratsia Ukrainy z mizhnarodnymi orhanizatsiiamy v umovakh rosiïskoi ahresii: problemy, napriamky, zavdannia [Cooperation of Ukraine with international organizations in the context of Russian aggression: problems, directions, tasks]. *Aktualni problemy polityky – Current problems of policy*, 73, 126-133. <https://doi.org/10.32782/app.v73.2024.18> [In Ukrainian].
10. Vivsianyyk, O. M. (2024). Spivpratsia mizhnarodnykh orhanizatsii z uriadom Ukrainy v pytanniakh vdoskonalennia systemy okhorony zdorovia [Cooperation of international organizations with the government of Ukraine in issues of improving the health care system]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and public administration*, 1, 159-163. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.21> [In Ukrainian].
11. Omelianchyk, S. V., Starchuk, O. V., & Pysarenko, S. Yu. (2025). Mizhnarodno-pravove ta natsionalne rehuliuвання pratsi hromadian Ukrainy za kordonom [International legal and national regulation of labor of Ukrainian citizens abroad]. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs – Ukrainian political and legal discourse*, 14. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16990736> [In Ukrainian].
12. Omelianchyk, S. V., Pelekh, I. V., & Pysarenko, S. Yu. (2025). Mizhnarodno-pravovi ta yevropeïski standarty u sferi oplaty pratsi: vdoskonalennia natsionalnogo zakonodavstva v konteksti pisliavoïennoho vidnovlennia [International legal and European standards in the field of labor remuneration: improving national legislation in the context of post-war reconstruction]. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs – Ukrainian political and legal discourse*, 15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17181178> [In Ukrainian].
13. Bohush, L. H. (2024). Realizatsiia rekomendatsii YeS shchodo profilaktyky nezadeklarovanoi pratsi v Ukraini: napriamy, osoblyvosti, perspektyvy [Implementation of EU recommendations on the prevention of undeclared work in Ukraine: directions, features, prospects]. *Intelekt XXI – Intellect XXI*, 4, 13-19. <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2024-4.2> [In Ukrainian].
14. Horban, O. P., Pavlichenko, I. M., & Starchuk, O. V. (2024). Optyimizatsiia trudovykh vidnosyn v Ukraini do yurydychnykh standartiv YeS [Optimization of labor relations in Ukraine to EU legal standards]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 30, 1-12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11075033> [In Ukrainian].
15. Suddi VS rozpovily pro zastosuvannya mizhnarodnykh trudovykh norm [Supreme Court Judges Talked About the Application of International Labor Standards]. *Verkhovnyi Sud – Supreme Court*. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1897702> [In Ukrainian].

16. Proekt YeS-MOP «Zmitsnennia administratsii pratsi z metoiu pokrashchennia umov pratsi ta podolannia nezadeklarovanoi pratsi». Ohliad rezultativ proektu lypen 2017-hruden 2019 [EU-ILO Project “Strengthening Labour Administration to Improve Working Conditions and Combat Undeclared Work”. Project Outcome Review July 2017-December 2019]. *Mizhnarodna Orhanizatsiia Pratsi – International Labour Organization*. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@lab_admin/documents/projectdocumentation/wcms_724763.pdf [In Ukrainian].

17. Na shliakhu do bezpechnoi, zdorovoi ta zadeklarovanoi pratsi v Ukraini [Towards Safe, Healthy and Declared Work in Ukraine]. *Mizhnarodna Orhanizatsiia Pratsi – International Labour Organization*. <https://www.ilo.org/uk/projects-and-partnerships/projects/na-shliakhu-do-bezpechnoi-zdorovoi-ta-zadeklarovanoi-pratsi-v-ukraini> [In Ukrainian].

18. Nova redaktsiia Trudovoho kodeksu Ukrainy onovliuie zakonodavstvo pro pratsiu ta nablyzhaie Ukrainu do YeS [The new edition of the Labor Code of Ukraine updates labor legislation and brings Ukraine closer to the EU]. *Uriadovyi portal – Government portal*. <https://www.kmu.gov.ua/news/nova-redaktsiia-trudovoho-kodeksu-ukrainy-onovliuie-zakonodavstvo-pro-pratsiu-ta-nablyzhaie-ukrainu-do-ies-oleksii-sobolev> [In Ukrainian].

19. U Kyievi startuvaly trystoronni zustrichi shchodo finalizatsii proektu novoho Trudovoho kodeksu [Tripartite meetings on the finalization of the draft of the new Labor Code have started in Kyiv] (25.07.2025). *Uriadovyi portal – Government portal*. <https://www.kmu.gov.ua/news/u-kyievi-startuvaly-trystoronni-zustrichi-shchodo-finalizatsii-proektu-novoho-trudovoho-kodeksu> [In Ukrainian].

Отримано: 25.11.2025

© Copyright 2025 by the author(s)

Прийнято: 15.12.2025

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative

Опубліковано: 15.12.2025

Commons CC-BY 4.0
